

۹/۳۱۲۵۷
صوفخ: ۲، ۱، ۱۴۰۰

مشخصات سند	
عنوان سند: آیین‌نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاه‌ها	
نوع سند: آیین‌نامه	شماره سند: عتف_آ_۳۱۰۳
ویرایش: ۰۲	صفحه: ۱ از ۷

اقدام‌کنندگان			
مسئولیت	نام و نام خانوادگی	واحد سازمانی	امضا
تهیه‌کننده	محسن شریفی	مدیرکل دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی	
تأییدکننده	غلامحسین رحیمی شریفی	معاون پژوهش و فناوری	
تصویب‌کننده	منصور غلامی	وزیر علوم، تحقیقات و فناوری	

مرجع تأیید سند	نام و نام خانوادگی دبیر	شماره و تاریخ صورتجلسه	امضا
شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی	علی خاکی صدیق	شماره جلسه: ۹۳۹	
		تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳	

مرجع نگهداری سند	پرونده	قسمت	تاریخ و شماره ابلاغ سند
دفتر وزیر	۳	۱	

تغییرات

ردیف	شماره بند تغییر یافته	شرح تغییر
۱	ماده ۳	۱. تبصره ۲ به ماده ۳ اضافه شد: شرایط تشکیل گروه پژوهشی/هسته پژوهشی/مرکز تحقیقات (پژوهشکده) و کمترین شرایط فیزیکی و امکانات لازم برای ایجاد و تأیید آزمایشگاه به مثابه آزمایشگاه تحقیقاتی، و همچنین ساختار تشکیلاتی داخلی هریک از آنها در آیین نامه مصوب هیئت امنای دانشگاه تعیین می شود.
۲	ماده ۵	۱. نحوه تأمین اعتبار واحدهای پژوهشی به گونه ای تفکیک شده در بندهای ۱ و ۲ از ماده ۳ به ماده ۵ منتقل شد. ۲. تبصره ۵ به ماده ۵ اضافه شد: واحدهای پژوهشی مشمول این آیین نامه به مثابه ساختارهای داخلی دانشگاه، فاقد پست سازمانی مستقل اند و برای تشکیلات سازمانی و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز خود می باید از اعضای هیئت علمی و غیر هیئت علمی موجود در دانشگاه استفاده کنند.
۳	ماده ۶	بند ۶-۱ و بند ۶-۲ به علت داشتن همپوشانی در قالب یک بند ذکر شده اند.
۴	ویرایش متن	با توجه به نیاز

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

آیین نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاهها

شماره: عتف_آ_۳۱۰۳

ویرایش: ۰۲ تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳

صفحه: ۳ از: ۷

فهرست مطالب

صفحه

مقدمه	۴
ماده ۱. تعاریف	۴
ماده ۲. اهداف ایجاد واحدهای پژوهشی	۴
ماده ۳. انواع واحدهای پژوهشی	۵
ماده ۴. الزامات ایجاد واحدهای پژوهشی	۵
ماده ۵. شیوه تأسیس و فعالیت واحدهای پژوهشی	۶
ماده ۶. انطباق واحدهای پژوهشی موجود با این آیین نامه	۶
ماده ۷. نظارت و ارزیابی	۷
ماده ۸. انحلال	۷

مقدمه

دانشگاه‌ها به مثابه واحدهای آموزشی، پژوهشی و فناوری، بر اساس بند ۱۱ ماده ۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تأسیس می‌شوند و اهداف و مأموریت‌هایی بر عهده دارند که تحقق آنها به فراهم کردن ملزومات و زیرساخت‌هایی نیاز دارد. به منظور اجرای مأموریت‌های پژوهشی، دانشگاه‌های مشمول این آیین‌نامه با رعایت قوانین بالادستی و سایر ضوابط و مقررات نسبت به ایجاد یا انحلال واحدهای پژوهشی به مثابه ساختارهای داخلی اقدام خواهند کرد.

بر این اساس، به منظور فراهم آوردن زمینه توسعه فعالیت‌های گروهی و انجام پژوهش‌های هدفمند که از راهبردهای مهم وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است، در این آیین‌نامه واحدهای پژوهشی مطابق با برنامه‌های پژوهشی شکل می‌گیرند و فعالیت واحد پژوهشی، به مثابه ساختاری که به نیازهای حال یا آینده و نهان یا آشکار کشور پاسخ می‌دهد، با پایان یافتن برنامه پژوهشی خاتمه می‌یابد یا با تغییر مأموریت به فعالیت خود ادامه می‌دهد.

ماده ۱. تعاریف

وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

معاونت: معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه: کلیه مؤسسات آموزش عالی که با عنوان دانشگاه دارای موافقت قطعی از سوی شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت یا سایر مراجع قانونی هستند.

واحد پژوهشی: انواع ساختارهای پژوهشی مندرج در این آیین‌نامه

ماده ۲. اهداف ایجاد واحدهای پژوهشی

۱-۲- هدایت فعالیت‌های پژوهشی به سمت اولویت‌های پژوهشی و فناوری کشور

۲-۲. ایجاد زمینه پژوهش‌های کلان و میان‌رشته‌ای

۳-۲. ارتقای کیفیت و هم‌افزایی فعالیت‌های پژوهشی و فناوری برای تحقق اهداف برنامه‌های راهبردی

مصوب

۴-۲. استفاده بهینه از نیروی انسانی متخصص دانشگاه (در حوزه‌های مرتبط) برای تشکیل گروه‌های

پژوهشی کارآمد

۵-۲. بسترسازی مناسب برای هدایت پژوهش‌ها با هدف ایجاد فناوری به منظور پاسخ‌گویی به نیازهای

جامعه و کاربردی شدن دستاوردهای پژوهشی

۶-۲. تنوع‌بخشی به منابع مالی دانشگاه، با اولویت خلق ارزش از فعالیت‌های پژوهشی و فناوری

۷-۲. ایجاد هم‌افزایی به منظور انجام پژوهش‌های بنیادین، پایدار و ایجاد دانش در یک یا چند حوزه

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

آیین نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاهها

شماره: عتف_۳۱۰۳

ویرایش: ۰۲ تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳

صفحه: ۵ از: ۷

ماده ۳. انواع واحدهای پژوهشی

۱-۳. آزمایشگاه تحقیقاتی / گروه پژوهشی / هسته پژوهشی: هر سه عنوان از لحاظ ساختاری در یک سطح اند و با تصمیم دانشگاه و متناسب با نوع فعالیت آن انتخاب می شوند. آزمایشگاه تحقیقاتی نوعی واحد پژوهشی در حوزه های علوم تجربی است که شرایط، امکانات و زیرساخت های انجام یک یا چند برنامه پژوهشی را فراهم می کند. گروه یا هسته پژوهشی در حوزه های گوناگون علوم با همکاری جمعی از اعضای هیئت علمی یا پژوهشگران برای اجرای برنامه یا موضوع پژوهشی خاص شکل می گیرند.

۲-۳. مرکز تحقیقات (پژوهشکده): نوعی واحد پژوهشی است که در زمینه های همگرا یا بین رشته ای، یا بین دانشکده ای بر اساس یک یا چند برنامه پژوهشی فعالیت می کند و دست کم از دو یا چند آزمایشگاه / گروه / هسته پژوهشی تشکیل می شود.

تبصره ۱. واحدهای پژوهشی مشمول این آیین نامه از هر نوعی که باشند بر اساس سیاست ها، آیین نامه ها و دستورالعمل های مورد تأیید هیئت امنای تأسیس می شوند و نیازی به کسب مجوز از سوی شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی نخواهد بود.

تبصره ۲. شرایط تشکیل گروه پژوهشی / هسته پژوهشی / مرکز تحقیقات (پژوهشکده) و کمترین شرایط فیزیکی و امکانات لازم برای ایجاد و تأیید آزمایشگاه به مثابه آزمایشگاه تحقیقاتی و همچنین ساختار تشکیلاتی داخلی هر یک از آنها در آیین نامه مصوب هیئت امنای دانشگاه تعیین می شود.

ماده ۴. الزامات ایجاد واحدهای پژوهشی

۱-۴. دارا بودن برنامه جامع پژوهشی مبتنی بر اسناد بالادستی، نیازهای محلی، ملی و منطقه ای و آینده نگرانه

۲-۴. وجود توانمندی ها و مزیت های نسبی در دانشگاه برای پاسخ به نیازهای پژوهشی جامعه

۳-۴. عقد تفاهم نامه یا قرارداد همکاری با سازمان ها و دستگاه های متقاضی اجرای طرح (برای واحدهای پژوهشی مشترک با دستگاه های اجرایی، نهادها و مؤسسات عمومی دولتی و غیردولتی)

آئین نامه نحوه تاسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاهها

شماره: عتف_آ_۳۱۰۳

ویرایش: ۰۲ تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳

صفحه: ۶ از: ۷

ماده ۵. شیوه تاسیس و فعالیت واحدهای پژوهشی

۱-۵. واحدهای پژوهشی می توانند به شکلی کاملاً وابسته به دانشگاه و با هدف فراهم کردن بسترهای لازم به منظور انجام طرح های پژوهشی تقاضامحور و اجرای برنامه های راهبردی و مأموریت های پژوهشی دانشگاه ایجاد شوند. در این صورت، اعتبار مورد نیاز آنها برای انجام چنین فعالیت هایی به روال معمول طرح های پژوهشی یا از محل درآمدهای اختصاصی دانشگاه تأمین می شود.

۲-۵. واحدهای پژوهشی همچنین می توانند به شکلی مشترک با دستگاه های اجرایی، نهادها و مؤسسات عمومی دولتی و غیردولتی، و با هدف پاسخ گویی به نیازهای پژوهشی آنها تشکیل شوند. در این صورت، ارائه خدمات علمی از سوی دانشگاه انجام می گیرد و اعتبارات مورد نیاز برای راه اندازی و اجرای طرح ها در قالب موافقت نامه و قرارداد همکاری از سوی دستگاه اجرایی، نهادها و مؤسسات عمومی دولتی و غیردولتی تأمین می شود.

تبصره ۳. هرگونه عقد قرارداد و مکاتبات پژوهشی واحدهای پژوهشی مذکور با سایر دستگاه ها و نیز، تأیید فعالیت های پژوهشی از طریق معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه انجام می گیرد.

تبصره ۴. واحدهای پژوهشی دانشگاه به منظور اجرای قراردادهای پژوهشی مجازند از محل درآمدهای اختصاصی، در چارچوب آیین نامه مالی و معاملاتی دانشگاه و آیین نامه اداری و استخدامی، از خدمات سایر پژوهشگران استفاده کنند.

تبصره ۵. واحدهای پژوهشی مشمول این آیین نامه به مثابه ساختارهای داخلی دانشگاه، فاقد پست سازمانی مستقل اند و برای تشکیلات سازمانی و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز خود می باید از اعضای هیئت علمی و غیرهیئت علمی موجود در دانشگاه استفاده کنند.

ماده ۶. انطباق واحدهای پژوهشی موجود با این آیین نامه

۱-۶. کلیه واحدهای پژوهشی وابسته به دانشگاهها دارای مجوز اصولی یا قطعی از سوی شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی، در چارچوب ضوابط این آیین نامه و آیین نامه مصوب هیئت امنای دانشگاه مربوطه اند.

۲-۶. واحدهای پژوهشی دارای مجوز از سوی شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی که در حال حاضر به مثابه بخشی از ساختار و چارت سازمانی رسمی و قطعی دانشگاه به شمار می روند و دارای اعضای هیئت علمی مطابق با پست های سازمانی مصوب هستند، مانند گذشته به فعالیت خود ادامه خواهند داد و از این پس تابع آیین نامه مصوب هیئت امنای دانشگاه خواهند بود.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

آیین نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاهها

شماره: عتف_آ_۳۱۰۳

ویرایش: ۰۲ تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳

صفحه: ۷ از: ۷

ماده ۷. نظارت و ارزیابی

۱-۷. مسئولیت نظارت بر ایجاد و فعالیت واحدهای پژوهشی بر عهده رئیس دانشگاه است. از این رو، دانشگاه موظف است آیین نامه ای اجرایی برای تأسیس، فعالیت، نظارت و ارزیابی، نحوه حمایت و انحلال واحدهای پژوهشی خود تهیه کند و در هیئت امنا به تصویب برساند.

۲-۷. وزارت از واحدهای پژوهشی برتر و پیشتاز دانشگاهها که نقشی اساسی در توسعه ملی و منطقه ای ایفا و در سطح بین المللی اعتبار کسب کنند حمایت می کند. بدین منظور، واحدهای پژوهشی مطابق با شاخص های عملکردی که از سوی معاونت پژوهش و فناوری وزارت اعلام می شود ارزیابی خواهند شد.

۳-۷. حضور واحدهای پژوهشی مورد تأیید دانشگاهها در فرایند ارزیابی وزارت اختیاری است و وزارت از واحدهایی که در ارزیابی های سالانه در رتبه برتر قرار گیرند حمایت خواهد کرد.

ماده ۸ انحلال

۱-۸. واحدهای پژوهشی بر اساس برنامه های پژوهشی شکل می گیرند و با پایان یافتن برنامه یا عدم نیاز به تداوم فعالیت یا عملکرد ضعیف، پس از تأیید هیئت امنای دانشگاه، مأموریت آنها نیز پایان می یابد و منحل خواهند شد. در این شرایط با توجه به آیین نامه مصوب هیئت امنا، اعضای هیئت علمی و کارکنان دانشگاه که در این واحدها مشغول به کار بوده اند در پست سازمانی خود در واحد مربوطه یا در سایر بخش های دانشگاه، با رعایت ضوابط و مقررات موجود، فعالیت خواهند کرد. در صورت وجود اختلاف نظر در مورد انحلال این واحدها، معاونت پژوهش و فناوری وزارت مرجع رسیدگی و تصمیم گیری نهایی خواهد بود.

این آیین نامه در ۸ ماده و ۵ تبصره در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۰۳ به تصویب شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی رسید و جایگزین آیین نامه مصوب ۱۳۹۷/۱۱/۷ شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی شد.